

Revista noastră, ca oricare alta, nu poate avea alt scop decât munca pe câmpul culturii naționale. Dar foarte mulți nu-și dau samă că noțiunea de *cultură națională* nu e în contradicție cu cea de *cultură universală, omenească*. Mai mult: că un popor nu-și poate justifica dreptul la existența distinctă în sânul popoarelor civilizate decât dacă poate contribui cu ceva la cultura universală, *dându-i nota specifică a geniului său*.

Istoria poporului român – “istoria unui șir neîntrerupt de martiri”, a zis odată un mare martir al neamului, Eminescu - ne explică pentru ce acest popor, așa de bine înzestrat, n-a luat o parte mai activă la formarea culturii europene, pentru ce n-a dat nota sa distinctă în armonia de gândire și de simțire care constituie bunul cel mai înalt al popoarelor civilizate. El a trebuit să-și cheltuiască toată energia pentru conservarea sa fizică, și nu i-a rămas acel prisos de energie care se cheltuiește pentru cultură.

De o sută de ani, însă, am început să ne împărtășim mai cu dinadinsul la civilizația popoarelor din Apus și ar fi vremea să dăm ceva, în schimb, să dăm lumii răsunsetul sufletului nostru atins de cultura apuseană.

Putem nădăjdui că a sunat ceasul?¹

Dar, mai întâi, starea de fapt, realitatea vieții actuale românești, constituie ea un punct de plecare pentru crearea unei culturi naționale? Căci orice progres pleacă de la o stare de fapt anumită, și nu de la plăsmuirile unor vizionari.

Starea noastră nu e numai înapoiată, ceea ce ar fi destul de rău; ea este anormală, ceea ce e mult mai rău.

Clasele de sus stau în aer, fără atingere cu poporul de jos, care, în țara noastră, el singur este o *clasă pozitivă* și a păstrat mai curat *sufletul românesc*. Între clasele de sus și popor este o prăpastie adâncă, care, la noi, desparte aproape două *nații*. Clasele de sus se ating numai de cultura apuseană, de care poporul nu se atinge și pe care din lipsă de contact cu poporul românesc, clasele de sus *n-o asimilează*, ceea ce e totuna cu a spune că o *caricaturizează*. Lipsa contactului cu poporul românesc ne face ca, în loc să *absorbim* cultura străină, să *ne absoarbă ea pe noi, să ne asimileze ea pe noi...* De aici, și din neînțelegerea acestui lucru, aerul dușmănos al unora împotriva culturii străine... Și tot de aici neîndestulătoarea noastră contribuție la cultura universală.

Și pînă nu ne vom asimila cultura europeană, cîtă vreme, adică, nu vom fi decât o anexă, caricaturizată, a acelei culturi, în loc să-i dăm, și noi, nota specifică a sufletului nostru, nu vom justifica, încă o dată, existența noastră ca popor distinct.

O cultură „națională”, de un caracter specific, nu se va naște decât atunci cînd masele mari populare, adevărat românești, vor lua parte și la *formarea*, și la *aprecierea* valorilor culturale - limba literară, literatură, forme de viață etc. - și acest lucru nu se va întîmpla decât atunci cînd, *prin cultură, viață politică mai largă și ridicare economică*, țărănimea va căpăta în stat valoarea *socială* proporțională cu valoarea sa numerică, economică, morală și națională, cînd vom fi *un* popor, cînd toate clasele sociale vor fi ale *aceluiași* popor, cînd trecerea de la vîrful la baza piramidei sociale se va face pe nesimțite.

Atunci, luînd parte la viața culturală tot poporul românesc, adevăratul popor românesc, vom putea avea o *cultură națională*, dînd în armonia culturii europene răsunsetul sufletului nostru.

Cultura, viața politică și ridicarea economică a țărănimii fiind *mijlocul* pentru a ajunge la o cultură adevărat națională și de valoare europeană, această revistă, lucrînd pe câmpul său propriu, va avea, în același timp, toată simpatia pentru aceia care luptă, pe orice cale, pentru ridicarea culturală, politică și economică a țărănimii și, accentuînd asupra *scopului* - cultura națională - va lupta, pe cît se poate, în cadrul unei reviste literare și științifice, și ea, pentru realizarea mijloacelor către acest scop.

Și, dacă este nevoie să dăm idealului nostru cultural, național și democratic un nume cuprinzător - numele său este: *Poporanismul*.

(*Viața românească*, an. I, 1906, nr. 1 din martie, în *Presa literară românească, articole-program de ziare și reviste (1789-1948)*, II, ediție, note, bibliografie și indici de I. Hangiu, cu o introducere de D. Micu, EPL, București, 1968, pp. 129-131)